

ЖУМА МАВЪИЗАСИ
“25” Май, 2018 м.

Усмонхон АЛИМОВ
“09” Рамазон, 1439 х.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

ИСЛОМ МЎЪТАДИЛ ДИН

Мухтарам жамоат! Ислом динини Аллоҳ таоло одамларга машаққат туғдирмайдиган осон ва енгил қилиб нозил қилгандир. Зеро, Қуръони каримнинг кўплаб оятларида ислом енгил дин экани, унда қийинчилик йўқ эканлиги атрофлича ёритилган.

Аллоҳ таоло Бақара сурасида марҳамат қилади:

لَا يُكَلِّفُ اللَّهُ نَفْسًا إِلَّا وُسْعَهَا

яъни: **“Аллоҳ ҳеч бир жонга тоқатидан ташқари нарсани тақлиф этмайди”**, (Бақара сураси, 286-оят).

Динимиздаги барча ибодатлар бандаларнинг тоқат ва қодирликларига қараб буюрилади. Масалан, рўза ибодатини олсак, бир киши хасталиги кучайиши ёки соғайишининг кечикишидан қўрқса, сафарда юрган киши рўза тутишга қийналса, ҳомиладор ёки эмизикли аёл гўдагига зиён етишидан хавотирда бўлса, бундай кишилар ўша вақтда рўза тутмасликларига ижозат берилган. Улар рўза тутишга моне бўлган сабаблар кетганидан сўнг, қолдирган кунларининг қазосини тутиб берадилар. Табаррук ёшдаги отахон ва онахонлар умуман рўза тутмасалар ҳар кунги рўза учун бир мискин таоми микдорида фидя берадилар. Динимизда мана шундай тарзда бандаларнинг имкониятларига қараб уларга шароит яратиб берилган.

Яна бошқа бир оятда эса:

يُرِيدُ اللَّهُ بِكُمُ الْيُسْرَ وَلَا يُرِيدُ بِكُمُ الْعُسْرَ

яъни: **“Аллоҳ сизларга енгилликни истайди, оғирликни хоҳламайди”**, (Бақара сураси, 185-оят).

وَمَا جَعَلَ عَلَيْكُمْ فِي الدِّينِ مِنْ حَرَجٍ

яъни: **“Аллоҳ таоло динда сизларга бирор ҳараж (қийинчилик) қилмади”**, (Ҳаж сураси, 78-оят).

Яна бир мисол, таҳорат учун сув топа олмаган киши ёки хаста кишининг таяммум билан намоз ўқиши, оғир хаста кишиларга имо-ишора билан ибодат қилишнинг жоизлиги, сафардаги кишининг тўрт ракатли фарз намозларни қаср қилиши каби енгиллик ва рухсатлар шулар жумласидандир.

Аллоҳ таоло мусулмон умматининг сифати ҳақида Қуръони каримнинг Бақара сурасида шундай марҳамат қилади:

وَكَذَلِكَ جَعَلْنَاكُمْ أُمَّةً وَسَطًا لِتَكُونُوا شُهَدَاءَ عَلَى النَّاسِ وَيَكُونَ الرَّسُولُ عَلَيْكُمْ شَهِيدًا

яъни: **“Ана шундай қилиб, одамлар устидан гувоҳ бўлишингиз ва Расул устингиздан гувоҳ бўлиши учун ўрта уммат қилдик”**, (Бақара сураси, 143-оят).

Ислом уммати ҳақиқатда ўрта – мўътадил умматдир. Бошқа баъзи умматларга ўхшаб, бирор ноҳақ тарафга оғиб кетмайди. Ёки бошқасига ўхшаб фақат моддий нарсаларгагина суйанмайди. Балки, инсон ўз табиатидаги хусусиятига қараб ҳам руҳий, ҳам моддий жиҳатга ўртача, адолатли, мўътадил ва энг афзал муносабатда бўлади.

Ушбу маънолар Расулуллоҳ соллаллоҳу алайҳи васалламнинг қуйидаги ҳадиси шарифларида ҳам ўз ифодасини топган.

عن أبي هريرة رضي الله عنه عن النبي صلى الله عليه وسلم قال: "إنَّ الدِّينَ يُسْرٌ، وَكُنْ يُشَادُّ الدِّينَ أَحَدٌ إِلَّا غَلَبَهُ، فَسَدِّدُوا وَقَارِبُوا وَأَبْشِرُوا، وَاسْتَعِينُوا بِالْغَدْوَةِ وَالرَّوْحَةِ وَشَيْءٍ مِنَ الدَّلْجَةِ" (رواه البخاري).

яъни: Абу Ҳурайра розияллоҳу анҳудан ривоят қилинган ҳадиси шарифда Набий соллаллоҳу алайҳи васаллам: **“Албатта дин осондир. Кимки унда чуқур кетса, динга мағлуб бўлади. Шундай экан динда тўғри бўлинглари ва яқинлашиб юринглари. Яхшилик билан суюнтуринг. Саҳар чоғида, тушдан кейин ва кечанинг бир қисмида (ибодат қилиб) фойдаланинг”**, дедилар (Имом Бухорий ривоят қилган).

Анас розияллоҳу анҳу ривоят қилган ҳадисда Пайғамбаримиз соллаллоҳу алайҳи васаллам шундай деганлар:

عن أنس رضي الله عنه عن النبي صلى الله عليه وسلم، قال: يَسْرُوا وَلَا تَعَسَّرُوا، وَبَشِّرُوا وَلَا تُنْفَرُوا (متفق عليه).

яъни: **“Осонлаштиринг, қийинлаштирманг! Қизиқтиринг, бездирманг!”**, (Имом Бухорий ва Имом Муслим ривояти)

Муҳтарам жамоат! Соғлом фикрли инсон яхши англайдик, Ислом дини таълимотида мўътадиллик ғояси ётади ва унга эргашиш инсониятни ҳеч қачон залолатга бошламайди. Зеро, мўътадиллик бу – ҳаддан ошиш ёки сусткашликка йўл қўйиш, қаттиқ олиш ёки ўта бўш қўйиб юбориш ўртасида бўлиб, мана шу мувозанатни сақлаган киши тўғри йўлдан адашмайди.

Абу Ҳурайра розияллоҳу анҳудан ривоят қилинади: Бир аъробий Набий соллаллоҳу алайҳи ва саллам хузурларига келиб шундай дейди:

عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رضي الله عنه أَنَّ أَعْرَابِيًّا جَاءَ إِلَى رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقَالَ: يَا رَسُولَ اللَّهِ ذُلِّي عَلَى عَمَلٍ إِذَا عَمِلْتُهُ دَخَلْتُ الْجَنَّةَ. قَالَ: «تَعْبُدُ اللَّهَ لَا تُشْرِكُ بِهِ شَيْئًا، وَتُقِيمُ الصَّلَاةَ الْمَكْتُوبَةَ. وَتُؤَدِّي الزَّكَاةَ الْمَفْرُوضَةَ. وَتَصُومُ رَمَضَانَ». قَالَ: وَالَّذِي نَفْسِي بِيَدِهِ لَا أَزِيدُ عَلَى هَذَا شَيْئًا أَبَدًا، وَلَا أَنْقُصُ مِنْهُ. فَلَمَّا وَلَّى قَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: "مَنْ سَرَّهُ أَنْ يَنْظُرَ إِلَى رَجُلٍ مِنْ أَهْلِ الْجَنَّةِ، فَلْيَنْظُرْ إِلَى هَذَا" (مُتَّفَقٌ عَلَيْهِ)

яъни: “Мени бир амалга йўллангки, уни қилсам жаннатга кирай”. Шунда Пайғамбаримиз соллаллоҳу алайҳи ва саллам **“Аллоҳга ибодат қилсан, Унга бирон шерик қилмайсан, фарз намозларни ўқийсан, фарз қилинган закотни ўтайсан, Рамазон рўзасини тутасан”** дедилар. У: “Жоним Қўлида бўлган Зотга қасамки, бундан зиёда ҳам қилмайман, камайтирмайман ҳам” деди. У қайрилиб кетгач, Набий соллаллоҳу алайҳи ва саллам: **“Ким жаннат аҳлидан бўлган кишига боқини истаса мана бунга боқсин”**, – дедилар (Муттафакун алайҳ).

Мухтарам жамоат! Мавъизамизнинг давомида рўзани бузувчи баъзи омиллар ҳақида суҳбатлашамиз.

Қуйидаги амаллар рўзани бузади ҳамда қазо ва каффорат вожиб бўлади:

- қасддан таом ейиш ёки дори истемол қилиш;
- қасддан ичимлик ичиш;
- қасддан жинсий яқинлик қилиш;

Рўзани қасддан бузишнинг каффорати қуйидагилардан иборат:

1. **60 кун рўза тутиш.** Бу рўзани кетма-кет, орасини узмасдан тутиш шарт қилинади. Шунинг учун икки ҳайит ва ташриқ кунларига тўғри келиб қолмаслиги керак.

2. **Агар бунга қодир бўлмаса, 60 та мискинни овқатлантириш.** Мискинлар орасида ота-онаси, хотини ва фарзандларига ўхшаш яқинлари бўлмаслиги лозим. Шунингдек, ҳар бир мискинга буғдойдан бўлса ярим соъ, (тахминан 2 кг.) арпа ёки хурмо кабилардан бўлса бир соъ ёхуд уларнинг қийматини бериш ҳам мумкин.

Қуйидаги амаллар рўзани бузади ва фақат қазосини тутиш вожиб бўлади:

- рўзани унутиб еб ёки ичиб қўйгач, энди рўзам очилиб кетди деган гумон билан ейиш ёки ичишни давом эттирса;
- ҳали тонг отмади деб ўйлаб еб-ичиб ёки жинсий алоқа қилиб қўйилса-ю, аслида тонг отиб бўлган бўлса ёхуд кун ботди деган гумон билан оғизни очиб қўйса-ю, бунинг акси бўлиб чиқса;
- оғиз ёки бурунни чайишда эҳтиётсизлик туфайли сувни ичкарига киритиб юборса;
- қасддан оғизни тўлдириб қайт қилса;
- зўрланганлик оқибатида еб-ичилса;
- сафарга чиқиш, касаллик, ҳайз-нифос ва ақлдан озиш каби сабаблар билан бузилса;
- одатда танаввул қилинмайдиган нарсалар, масалан, қоғоз ва лой кабиларни истемол қилинса;
- тишлар орасида қолган нўхот миқдорича ва ундан катта ҳажмдаги овқат қолдиғини ютса;
- кулоққа томизилган ёғ ёки сувнинг мазасини ҳалқумида сезса;
- бурунга дори томизса;
- клизма қилса;
- аёлини қучиш ёки ўпиш туфайли маний чиқса;

Аллоҳ таоло барча амалларимизни Ўзининг шариатига мувофиқ ҳолда бажаришимизни насиб айласин. Омин!